

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50
Egy óra 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
Főpiaz, a város-
házal szemben.

Hirdetések:
Egy hasábos postá
soronkint 5 krajával
számítanak.

A földmivelésügyi miniszter Debreczenben.

— Dr. Darányi Ignác látogatásai. —

— Julius 19.

Darányi Ignác földmivelés-
ügyi miniszter mint előre jelez-
tük, szakértők társaságában kö-
rünkbe időzött. Amily lelkes jó-
akarattal érkezett közénk azt
véltük, hogy Debreczen város
gazdaközönsége örömmel ragadja
meg az alkalmat, hogy azt az
áldozatkészséget, amelyet az ál-
lam részéről hajlandó volna
a miniszter felajánlani szintén
megfelelő örömmel fogja viszo-
nozni, úgy hogy az államfér-
finak már most módjában leend
a terv kivihetőségére, vagy mellő-
zésére vonatkozólag általánosság-
ban nyilatkozni.

Ezen messze kiható nagy-
fontosságú kérdés javunkra leendő
eldöntését azonban a nálunk még
mindig divó maradiság majd-
nem kétségessé tette, és az a
ridegség amelylyel különben a
Hortobágy öntözésének kérdése
gazdáink által tárgyalatott, csakis
a sok jó akarattal megáldott és
hazánk egyes vidékeinek indolen-
tiájához már hozzászólt Dará-
nyi minisztert nem volt képes
elkedvetleníteni.

Pedig jól meg kell gondol-
nunk a dolgot, mert ha jelen

alkalmat elmulasztjuk helyesen,
és némi áldozathozattal felhasz-
nálni, és elbizakodottá tesz a
Hortobágnak ez idei kivételes
dus növényzete és buja legelői-
nek látása, — nagy idők fognak
elmulni, míg ezen kérdés újból
szőnyegre kerül.

A dolog ugyanis úgy áll,
hogy a miniszter ezen kérdést
tartva szem előtt nagyobb öntö-
zési műveletekre már ez idén
50000 frtot vett fel költségvetésébe,
és legalább ennyit szándékozik
felvenni a jövő években is.

Hogy ezen összeg felvétele a Hor-
tobágy öntözésével kapcsolatban
van mutatja azon körülmény is,
hogy még ez ideig egy krajézár
sem vétetett ebből igénybe.

Jól gondolja tehát meg Deb-
reczen város gazdaközönsége, hogy
mit tesz, vajon kellő áldozat-
készséggel igénybe veszi e ezen
tekintélyes államsegélyt, vagy
pedig rideg közönyösségével csat-
lakozik egyik szószólójuk azon
mamuth korbelt felfogásához, hogy
a Hortobágyot hadd öntözze to-
vább is a jó Isten.

Debreczen város nem tagad-
hatja, hogy az állam tetemes
áldozatkészséggel, oly jelleggel
ruházta fel, aminővel más vidéki
város alig dicsekedhetik, mert ki-
véve a müegyetemet, az egyetem
orvosi és bölcsészeti fakultását,

egy fiatal ember itt majdnem bár-
mely pályára kiképeztheti magát.

Az állami áldozatkészség,
és helyes gondolkodás, a talpra
esett politikai felfogás igyekezett
Debreczent a kormányzat és igaz-
gatás legtöbb ágazatának gócz-
pontjává tenni, senkisé tagad-
hatja azonban azt sem, hogy
viszont Debreczen város sem volt
szükmarkussággal vádolható, és
ha az első pillanatra idegennek
látszó intézmények tervezésére
egyedül aludt, és a czélszerűséget,
az életrevalóságot belátta vagy
megértette, nem késett forintjait
letenni a közérdek oltárára.

Hisszük, hogy ha a minisztert
a tapasztalt közöny némileg le-
hangolta is, nem vette el a ked-
vét attól, hogy ezen nagy hord-
erejű kérdéssel továbbra is fog-
lalkozzék.

A gazdasági tanintézet elhe-
lyezésének s hogy úgy mondjuk
újra szervezésének kérdésére vo-
natkozólag sem nyilatkozott hatá-
rozottan a miniszter, de biztosan
merjük hinni és reményelni, hogy
ezen kérdés a mi előnyünkre fog
a kor igényeinek megfelelőleg el-
döntetni.

A földmivelésügyi miniszter fogadta-
tásáról, a városban, a hortobágyi pusztán
s a Pallagon tett látogatásairól tudósítók
a következőkben számol be:

T Á R C Z A.

Utirajzok

a debr. ker. akadémia tanulmányi körútjából

írta: Szántó Sámuel.

VII.

(Serajevo nevezetességei, a müipariskola,
muzeum, Besistan, Sheriat iskola, szőnyeg-
gyár, sörgyár, Hidse, Bosna források.)

A következő napot a város egyes in-
tézményeinek tanulmányozására fordítottuk
Reggel mindjárt az országos kormány
által fentartott müipariskolába mentünk,
ahol a mohamedán ifjuság az ősrégi bos-
nyák müiparban nyer rendszeres kiképzé-
tetést. Itt készülnék azok a finom vésési
munkák, arany- és ezüstfonalak berakása
azon bámulatos eizellálások fára, boros-
tyánkőbe, domborvésések, melyeket az
ifjak apró kalapácsaikkal bámulatos ügyes-
séggel végeznek. A kormány Serajevóban
Focaban és Livnóban tart fenn ilyen in-
ternátusokkal berendezett iskolákat, és
az itt készült müremekek gyönyörű tál-
czák, dobozok, kancsók, botfejek, elegáns
vázák, szivarszipkák, berakott asztalkák
ma már Európaszerte nagy keresletnek
örvendenek. Innét a csinos vásáresarnokba
mentünk, melynek izléses berendezése,

ezélszerű elhelyezése valósággal meglepett
minket. Közel ehez emelkedik a katholi-
kus székesegyház, mely 1889-ben avatta-
tott föl; mellette az államhivatalok
hatalmas épületében a posta- és országos
muzeum.

A muzeumnak különösen régészet-
történelmi osztálya hü képét adja Bosznia
multjának. Könyveknél és szavaknál vilá-
gosabban beszélnek a föld gyomrából ki-
ásott kincsek, tanubizonyítást tevén, hogy
ezen a török hódoltság idejében annyira
elmaradt ország valamikor az emberiség
nagy kulturájának hatalmas részese volt.
A praehistorikus idők tanúi a Rámavöl-
gyéből, Magláj vidékéről előkerült bronz-
korszak maradványai, a Glasinac, Białe,
Iliče mellett ásások eredményei. A
Ripac vidékén talált ezüstpénzdarabok
éppúgy mint a római korszakból fennmar-
adt emlékek, dísztárgyak, a ritka becesel
bíró érmek gyűjteménye, gyönyörű mozaik-
lapok valamennyien e föld hajdani magas
kulturájának ékes bizonyítékai! Epp oly
gazdag (a budapesti kiállításon bemuta-
tott) ethnographiai és a természettudományi
osztálya. De mindezen mükincsek csak
akkor jutnak kellő érvényre, ha majd a
tervbe vett muzeumi épület méltó keretül
fog szolgálni.

A modern városrészen át siettünk
Serajevó legérdekesebb részébe a carsi-
jába, mely úgy élénkségre, mint nagyságra

fölülmulja a mostárit. A carsija szűk ut-
czákból áll, melyek mindegyikének más
és más a jellege. Az egyikben a zöldség-
árusok halomszámra hordják össze a
konyhakertészetben különben is ügyes
bosnyákok termékeit; de kellemetlen illa-
tot terjeszt a mézárusok boltjaiban csüngő
nyuzott bárány, birka, kecske, különösen
a szárított hus és faggyu. Másik utczában
foglalnak helyet az iparosok, különösen
a rézművesek, opanka-készítők, szabók
vannak nagyszámban. Főleg az ezüst-
művesek érdekelték, kik itt készítik apró
ezüst és aranyozott filigrán ékszereiket.
Amott a bosnyák vásznak, török-perzsa
szőnyegek egész garmadáit hevernek, míg
a legtöbb boltocskában — sajnos leginkább
cseh és más osztrák gyárakból származó —
apró török csecse-beceseket, üvegyöngy
árakat, dohány készleteket porcellánhol-
mikát árulnak, melyek az eredeti háziipar
rossz minőségű utánzatai. Közben mindenütt
a nyílt boltokban a török laczikonyha;
pékmuhely, melyben a kovásztalan, sa-
vanyu, török kenyér készül; az elmarad-
hatatlan katedrák és még az elmaradha-
tatlanabb borbély-üzletek, — gyakran
egyesítve — ahol a mohamedán fejeket
ritka művészettel tarkóig borotválják. A
lármás utczáról néhány lépcsőfokot lefelé
haladva jutunk a Besiztán sötét folyosóiba
melynek fülkeszerű árusító-helyein a kelet
minden drágaságait, különösen szöveteket,

Az érkezés.

Dr. Darányi Ignác néhány percczel 7 óra előtt érkezett meg a rendes gyorsvonattal, amelynek végére elegáns kiállítású szalon kocsi volt kapcsolva. Ebből szállott ki a földmivélség rokonszenves minisztere, akinek kíséretét *Rapaics Radó*, *Kvassay Jenő* miniszteri tanácsosok, *Győry* miniszteri titkár és dr. *Király Ferencz* orsz. gyűlési képviselő képezték.

A perronon nagyszámu előkelő társaság élén üdvözölte pár szívélyes szóval és meleg kézsorítással gr. *Dégenfeld József* főispán, bemutatván neki a jelen voltak egy részét, akik között ott láttuk a következő urakat:

Komlóssy Arthur főjegyző, polgármester helyettes, *Rásó Gyula* kir. tanácsos alispán, dr. *Wolaffka Nándor* v. püspök plébános, *Puky Gyula* kir. táblai elnök, *Boczkó Sámuel* főkapitány, *Ábrahám László* főügyész, *Szabó József* főszámvevő, *Stahl Géza* főmérnök, *Király Gyula*, *Oláh Károly*, *Hajdu Gyula*, *Körner Adolf* tanácsnokok, *Szücs Mihály* gazdasági tanintézeti igazgató, *Józsa László* műszaki tanácsos, gróf *Szapáry György* az alsó-nyírvideki-vízlecsapoló társulat elnöke, *Szögyény János*, *Vinnay Géza* kulturfőmérnök, *Pruzsinszky Pál* erdőfelügyelő, *Török Gábor* erdőmester, *Szabó Kálmán* városi jegyző, *Dienes Barna* az alsó szabolesztiszi ármentesítő társulat igazgatója, *Hanke Lajos* gyámpénztáros, *Koncz Ákos* városi főlevéltárnok, *Csóka Sámuel* polgármesteri, dr. *Medve Zoltán* főispáni titkárok, *Várad Géza* főmérnök, *Faragó Miklós* állami állatorvos, *Jüle* mentelepi százados, *Sárváry Gyula* főorvos, *Végh Gyula* tb. főkapitány, *Márk Endre*, *Ferencz Ferencz* és *Gyula* tanárok, *Hutflasz Kázmér*, *Rickl Antal*, *Jobbágy János*, *Kuczik Gábor*, *Fehér Sándor*, *Polgári András*, *Kéki Sándor*, *Némethy László* stb.

Bemutatkozások után a társaság egy része kocsiakra ült, hogy egyenesen a régi rabkertbe, most „árvakert“-be hajtsanak. A miniszter gróf *Dégenfeld József* főispánnal és dr. *Tóth Jenő* miniszteri fogalmazóval a város ötös fogatán foglalt helyet. A fogatok a következő sorrendben robogtak utána:

Komlóssy Arthur főjegyző *Rapaics Radó* min. tanácsossal, *Király Gyula* tanácsnok *Kvassay Jenő* min. tanácsossal, *Stahl Géza* főmérnök *Józsa László* műszaki tanácsossal, *Oláh Ká-*

rolly tanácsnok *Győry* min. fogalmazóval, *Vinnay Géza* *Szücs Mihály*val, *Rásó Gyula* kir. tan. alispán *Puky Gyula* táblai elnökkel és még néhány kocsi.

A minisztert az utcákon a merre elhaladt, a közönség szívélyesen üdvözölte.

Az új gazdasági iskola telepén.

Szücs Mihály gazdasági tanintézeti igazgató az új gazdasági tanintézet helyéül a város tulajdonához tartozó régi rabkertet s az ettől délre és keletre fekvő, nagy részben szintén városi birtokot képező majorsági földeket szemelte ki, a hol kényelmesen fejlődhetik majd akadémiai rangra ez a tanintézet. Hogy mennyiben nyerte meg a miniszter tetszését ez a terület, azt ma még persze nem tudjuk, mivel hogy nem árulta el a nézetét. De szerintünk aligha található ennél alkalmasabb, könnyebben megszereshető és olcsóbban megszereshető terület ehhez hasonló közelségben, azt bátran állíthatjuk. A miniszter és kísérete csupán a kertet járta be, de tájékozást szerzett a szomszédos területekről s tudakozódott az iránt is, hogy ezen a helyen kapható-e jó ivóvíz.

A gazdasági iskolában.

A gazdasági iskola megtekintése következett ezután. A II. és III. éves ifjuság élén az egész tanári karral viharos éljenzéssel fogadta az ötös fogatról leszálló minisztert, ki az intézet valamennyi helyiségét sorra látogatta. A cicerone tisztét *Szücs Mihály* igazgató teljesítette. Ifju *Sporzon Pál* szobájában kiterítve feküdtek a Debreczenben felállítandó

országos dohánykísérleti állomás

tervei, a melyeket *Kerpely Kálmán* tanár eszméi szerint ő dolgoz ki. A miniszter megnézte a terveket. Megkérdezte, hogy mikor lesznek készen s mibe kerülnek? *Sporzon Pál* azt felelte, hogy a terveket már holnap befejezi, a költségekről pedig most még nem nyilatkozhatik. De talán egy hét alatt a költségvetéssel is készen lesz. A tervek szerint magyar, német, hollandi és *Kerpely-féle* rendszerű simító házak, négy kertész és 2 felügyelő számára lakások, laboratórium s egy nagy terem fog épülni a kísérleti telepén, a melyet a pallagi gazdaságban állítanak fel.

Dr. *Müller Ottó* szobájában különö-

sen meglepte a minisztert a 300 fajtából álló gomba-gyűjtemény, amelyben Debreczen egész gombavilága képviselve van, részint praeparált példányokban, részint színes rajzokban. *Müller* tanár ur ezt a ritka, szép gyűjteményt, amit a miniszter is „nagyon érdekes“-nek talált, bemutatja majd a párisi kiállításon.

Egyik tanteremben, ahol a padok olyan épek, mintha most kerültek volna ki az asztalos műhelyből, a körülálló élénk derűtsége mellett jegyezte meg:

— No, ez a civilizáció jele, hogy nem faragesálták össze a hallgatók.

*Ferencz Ferencz*zel ennek szobájában a gazdasági muzeumról beszélgetett, amelyről reményli, hogy Szent István napjára egészen rendezve lesz. Mikor *Ferencz* fölemlítette, hogy a moszkvai nemzetközi egészségügyi kongresszusra ő is elmegy:

— Ott sok tanulságosat lehet látni, — válaszolta. Az oroszok szívesen fogadják a magyarokat. Tavaly igen jól érezték köztünk magukat.

Kerpely Kálmán tanártól, affelől tudakozódott, hogy elég lesz-e a tervezett két dohánykísérleti állomás, — mire *Kerpely* azt a nézetét fejezte ki, hogy a Dunántul is kell egyet felállítani. *Darányi* különben maga is gratulált *Kerpely*nek, hogy a most szervezett országos központi kísérleti állomás tagjává kinevezte. — Azt hiszem — mondotta *Darányi*, — hogy jól van összeállítva ez a bizottság s hogy sok üdvös javaslatot fognak tenni nekem.

Egy szárított növényt pillantván meg, fölemlítette, hogy a sziámi király után mindenféle gabona nemből kell préselt példányokat küldeni.

— A sziámi király a debreczeni meg a szigeti jogakadémiáknak egy-egy csomó sziámi könyvet küldött ajándékba, — újságot gr. *Dégenfeld József*. *Kerpely*től igen szívélyesen bucsuzott el a miniszter, a ki sorra járta még az intézet gazdag szaggyűjtemény-tárát, dr. *Vedrődy Viktor* laboratóriumát, az ifjusági olvasó szobát, meggyőződhetvén arról is, hogy a gazdasági iskola bizony alig fér már ebben a még mindössze 15 esztendő épületben.

A miniszter az ifjuság éljenzése között távozott. Mielőtt szállására, a *Bika* szállodába tért volna, megnézte a fűvészkertet is, amelynek kapujában *Heykal Ede*

szőnyeget, arany himzésű papucsokat találhatunk. Itt vásárolnak előszeretettel a mohamedán nők, akik felső testüket fedő sűrű fátyollal *Feredschi* és *Jaschmak*-ban, sárga szatnyámborból készült finom hegyesorrú cipőikben, méltóságos lassúsággal lépkednek a *Besiztán* egymást keresztező folyosóin végig.

A *Besiztán* mellett figyelmünket a török templomok legkiválóbbja a *Begova-Dzamiya* köti le, mely monumentális építkezésével az egész *Islam* világban nagy hírnévre tett szert. Mellette a *Medresse* — török iskola, — melyben a hodzsák képezetnek. Az iskola bennlakással van berendezve, minden tanuló részére külön fülkével. De sokkal érdekesebb a tartományi kormány által fentartott, gyönyörű maur-stylban épült *Sheriat*-iskola, melyet ezután meglátogattunk. Az országos kormány szervezte ezen magasabb fokú mohamedán iskolát, hogy a hallgatók ott a házasági, családi és örökösödési ügyekben még mai napig is érvényben levő mohamedán jogot tanulmányozzák. Az innen kikerülő kadik (bírák) a kerületi törvényszékekhez osztatnak be, ahol az említett ügyekben ők szolgáltatnak igazságot a mohamedán lakosság részére. A gyönyörű palota belső berendezése szintén igen czélszerű, sőt fényesnek mondható az intézet igazgatója készségesen vezetett körül, meglátogattuk a hodzsák

egyszerűen, de izlésesen berendezett lakószobáit, a közös étkezőt, melyben a lendő bírákat az evőeszközök használatára is szoktatják; meglátogattunk egy előadó termet, melyben a már felnőtt hallgatók az arabs kutforrásokat tanulmányozták. Igen díszes a tanácsterem, mely mellett a könyvtárhelyiség van. Miután még igazgatónk az eléje tett emlékkönyvbe bejegyezte társaságunk látogatását, a barátságos igazgatótól bucsút vevén, a régi *Konak* épületében elhelyezett állami szőnyegszövő iskola megtekintésére indultunk.

Itt a szővőszékek 4—5 teremben elhelyeztettek s mellettük esinos bosnyák leányok, — fejükön az elmaradhatatlan apró fez, — ügyeskedtek. Bámulatos gyorsassággal göbözik bogazzák össze a legtarkább színváltozatú fonalakat, hogy abból a szővőszéken összeszöve gyönyörű mintázatu szőnyeg kerüljön ki.

Ezután a *Sarajevó* egyik legvirágzóbb iparvállalatát, a nagy sörgyárat tekintettük meg. A régi kisebb sörfőzdék nagy részvénytársaság birtokába menvén át, ez most egész modern berendezésű hatalmas gyárat alapított és gyártmányai nemesak *Bosznia-Hercegovinában*, hanem a török állam tartományaiban, sőt *Dalmáciában* is nagy kelendőségnek örvendenek. A gyár igazgatója *Raab Ferencz* magyarországi születésű, a ki nemesak beható magyarázatot nyújtott, hanem a

tágas gyári helyiségek és pinczék megtekintése után igaz magyaros vendégszeretettel vendégelte meg a társaságot. Sokáig feledhetetlen marad előttünk a gyár fedett terassán töltött ezen rövid óra. Az igazgató magyar fölköszöntőben üdvözölte honfitársait, mire igazgatónk lendületes beszédben éltette a házigazdát aki a magyar névnek idegenben becsületet szerzett.

A tanulságos és élvezetes délelőtt-höz méltóan sorakozott a délután. Az országos kormány előzékenységből és szívésségből különvonat vitte társaságunkat, melyhez állandó kísérőnkön kívül *Schäffer Károly* ur, *Bosznia-Hercegovina* kereskedelmi iskoláinak országos felügyelője is csatlakozott, lidze fürdőbe, melyet joggal neveznek *Bosznia* gyönyegének.

Lidze állomástól, ahol nagyterjedelmű és szépen berendezett gazdasági intézetet helyeztek el, külön vágány vezet a fürdőbe, melynek fejlesztése a fölvirágoztatása közös pénzügyminiszterünknek *Kállay Benjami*nak érdeme.

Természetes hőforrását már a török időkben, sőt még a rómaiak idejében is használták. 1893-ban újabb furásokkal a forrás szabaddá tétetett és hatalmas vizsugár óriás vízmennyiséget hoz napfényre, mely gläubersót, szénsavas meszet, szabad szénsavat tartalmazó 58° C.

főkertész fogadta. A miniszter elismerését fejezte ki a kertnek szaksterü berendezése felett, amelynek egyik fentartója éppen a földművelésügyi kormány.

Este a Bikában a Magyary testvérek zenéje mellett szűkebb körben költötte el a vacsorát.

Társaságában voltak: gróf Degenfeld József főispán, Rapaics Radó a vízügyek főnöke, Keassay Jenő a kulturmérnökség vezetője.

A Hortobágyon.

A miniszter legnagyobb horderejű látogatása volt a Hortobágyi. Nem afféle turista vagy szórakoztató kirándulás. Hanem komoly munka egy szebb jövőendő előkészítéséhez, a mely után sóhajtván epedez a debreczeni gazdaközönség. Hogy lenne jólétének vagyonosodásnak ez az ősrégi, sok százados tényezője: a hortobágyi puszta mindenha kővér legelővel megáldott, — termékeny föld. Ha valahol alkalmazható a közmondás: segíts magadon, az Isten is megsegít, itt válik csak igazán be.

Az öntözési műveletekkel csodákat lehet művelni a szikes talaju Hortobágyon is, csak nem kell örökölt maradiságunkban kicsinyelni az öntözés fontosságát és nem nagynak tartani semmi áldozatot, amivel buja füvet termő mezővé varázsolja átmegett ezt a mi most kevés hasznót hajtó, félig parlagon heverő kincsünket a technika hatalma.

Azért ment ki Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a Hortobágyra, hogy maga is lássa a helyviszonyokat, amelyeknek javítását annyira szíven viseli s amelyekért kész tetemes áldozatokat is hozni az állam részéről. És ne felejtjük el azt sem, hogy husz esztendőben egyszer ha van kedvező eső járás.

A fél hétkor induló külön vonat ötven főnyi díszes társaságot vitt a Hortobágyra. A miniszter s az ő budapesti munkatársain kívül a következő urak helyezkedtek el a kényelmes első osztályú kocsikon: gróf Degenfeld József főispán, Rásó Gyula kir. tan. alispán, Puky Gyula, dr. Király Ferencz Komlóssy Arthur főjegyző, p. m. hegyettes, Dobieczy Sándor, Wessprémy

hőfoku vizével gazdagon látja el a fényes berendezésű fürdőhelyiségeket és nyílt vízmedencéket. Három elegáns szálló a „Hungária“, „Austria“ és „Bosna“ világságos szobáival nagyszámu idegent képes befogadni, míg az egész telepet körülvevő park játszószerekkel a Sarajevóból nagy tömegben kirándulóknak nyújt üdülést és szórakozást. A telepet átmetsző Zeljeznica hegyi folyó, a tágas uszodát látja el üdítő vizével. Kellemesen lepelt meg a Hungária szálló előtt lengő magyar trikolor, míg a Bosna szálló előtt a lobogó az országos színeket viselte.

Közvetlenül a parkból terebélyes fától szegélyezett széles kocsis- és gyalogut vezet az 1200 m. magasságu Igmandalján levő Bosna-forrásokhoz. Mintegy 30 forrás tör ki a hegy oldalból, kisebb-nagyobb vizeséseket alkotva. A kormány mindenre kiterjedő figyelme itt a források tövében mesterséges haltenyészetet létesített, mely Sarajevó lakosságát kitűnő pisztrángokkal látja el. A források páratlan bő vízmennyisége mesterséges tavat alkot, mely a vízi sportot kedvelőket gyűjti itt össze, míg az Illide mellett elterülő nagy lapályon berendezett versenypálya a lófuttatásokat teszi nagyon kedveltekké. Csak a sportkedvelők által rendeztetni szokott galamblovással nem tud az állatokat annyira tisztelő mohamedán lakosság megbarátkozni.

(Vége köv.)

Zoltán megyei főjegyző, gróf Szapáry György, Király Gyula, Oláh Károly tanácsnokok, Végh Gyula t. főkapitány, Stahl Géza főmérnök, Szabó Kálmán jegyző, Csóka Sámuel polgármesteri titkár, Jülek méntelepi százados, báró Babarczy, Steier István méntelepi hadnagyok, Vinnay Géza főmérnök, Szogyény János, Dienes Barna, Szücs Mihály gazd. tanintézeti igazgató, Ferenczy Ferencz gazd. tanintézeti tanár, Steinfeld Mihály, a lötenyész bizottmány elnöke, Kálmánchelyi Mór kapitány, Török Gábor erdőmester, Prazsinszky erdőfelügyelő, Pethő Lajos aterdőfelügyelő, Várad: Géza főmérnök, Rickl Géza a gazdasági gyűlet alelnöke, — Husz Kázmér, Rásó János megyei alszámvévo, Faragó Miklós állatorvos, dr. Medve Zoltán főispáni titkár, Czeglédy Gyula, Fehér Sándor, Némethy László, Jobbágy János, Faragó András és a helybeli sajtó képviselői.

Azt a másfél órát, mialatt a különvonat kiért a hortobágyi állomásra, Darányi arra használta fel, hogy bőven és körülményesen megmagyaráztatta a vele lévő szakférfiakkal a Hortobágy öntözéséről készült alternatív terveket, úgy azokat, melyeket alsó-szabolcsi tisztai társulat főmérnöke, mint azokat, melyeket a kultur mérnökség készített.

Debreczen város legrégebbi pusztájának közepén Király Gyula gazdasági tanácsnok üdvözölte az excellenciás vendéget, a ki mindenha kedves emlékünek mondotta ezt a hortobágyi kirándulást.

A díszmagyar ruhás Farkas Albert mátai „kis király“ s a többi hortobágyi urak bemutatása után kocsikra ült a társaság s megindult egy három óráig tartó körútra, a mely a Mátá-puszta déli és középső részeit ölelte fel, valami tízezer holdnyi földet.

A hosszú kocsisor a vásártéren állott meg először, a hol Markovics ménesmester bemutatta a törzsménest, a melynek Nónius véru állománya rendkívül megnyerte a miniszter tetszését. A Nóniusok kiváló tulajdonságait felette dicsérte.

A tornyi dombnál megint megállottunk. Az itt legelő ezifra ménes számára berendezett fedezett állomás gyönyörű ménei a milleniumi díszfogatba voltak beosztva.

— Nehéz mesterség volt ezeket be tanítani — jegyezte meg a miniszter. Hanem aztán nagy szenzációt is csináltak. Ezekre várt a Felsőleges ur is.

Itt hallottunk egy igen jellemző pábeszédet is, amely a miniszter és több tekintélyes gazdálkodó: Fehér Sándor, Jobbágy János, Faragó András és Némethy László között folyt le.

Darányi rámutat a szép zöld mezőre. — Így néz ki a Hortobágy az öntözés után.

— „Csak hadd öntözze ezután is a jó Isten“, a mérnökeinek pedig adjon más dolgot kegyelmes Uram“; vágta ki magyaros őszinteséggel Fehér Sándor, a mi a szíven feküdt.

A miniszter elmosolyodott.

— De hát a széna, a mivel több terem, — folytatta tovább a miniszter.

— Az is lesz elég öntözés nélkül is — csak el kell filálmazni.

— Megnézte még a miniszter az Arkus hidjánál a bika-gulyát, a vasut mellett a kungyörgyi ezifra ménest, a törzsgulyát, a ménesikó ménest, a mátai telepet, ahol nyolcz óriási kazalban vagy ezer boglya, körülbelül 12000 métermázsza széna van összerakva. Faragó uramat, aki nagy mestere a kazal rakásnak, meg is dicsérte de Faragó uram szerényen megtegetőzött, hogy: meglehetősek, — de még nincsenek betetőzve — mert mindig jönnek különféle alkalmatlanságok.

A miniszter az egész uton élénken kérdezősködött a hortobágyi viszonyokról s jóízűen mulatott a Farkas Albert

adomáin, amelyek folyton derűtséggel tartották az egész társaságot.

A mátai telepnél véget ért a három óráig tartott körut. A fáradt, szomjas társaságot a csárdánál a város vendégszeretete, kitűnő magyaros villásreggellivel várta, melynek elköltése után Kiss Ferencz sikerült fényképfelvétellel örökítette meg a kirándulást.

A miniszter vizitjei.

A Hortobágyról való megérkezés után a miniszter átöltözködött s több helyen látogatást tett; így gr. Degenfeld József főispánnál, Komlóssy Arthur főjegyző helyettes polgármesternél, Puky Gyula kir. táblai elnöknel, dr. Wolaffka Nádor v. püspöknel. Névjegyet hagyta a távollévő Kiss Aron püspöknel és Simonffy Imre polgármesternél.

Meglátogatta még régi ismerősét s barátját Medve Kálmán ügyvédet, honnan a város által adott bankettre ment.

A bankett.

Az ebéd az Arauy-Bika dísztermében folyt le. Az — U alakú — asztalnál a Hortobágyon jelen volt társaság, melynek minden tagja a város vendége volt, már várta a minisztert, kit éljenzéssel fogadtak. A bankett a következő fő-ásekből állott:

Fehér csiga leves, Rák leves, Belsőin madeira szószaal, Husos pitée, Libasüt salátával, Rucza sült salátával, Compott, Fagylalt, Giardinettó, (Gyümölcs) Sajt. Fekete kávé.

Borok: Asztali fehér. Érmelléki bakar, Magyaráti, Szomorodni, Sashegyi, Egri vörös.

A banketten egyetlen felköszöntőt se mondtak, ami valóban páratlanná teszi ezt a társas ebédet, de hát a miniszter maga akarta így. — Tízok helyett Ráczy Károly zenekarának játéka gyönyörködtette s a „Rákóczy kesergő“ meghallgatása után nyomban dicsérőleg nyilatkozott Ráczy Károly kiváló játékaról.

Fél négy órakor asztalbontásra került a sor s a miniszter a társasággal együtt utnak indult, hogy a program még hátralevő részét is betartsák.

A kollegiumban.

Balogh Ferencz püspök helyettes, Dóczy Imre, Kovács Lajos igazgatók, Géressy Kálmán tankerületi főigazgató, dr. Öreg János, dr. Erdős József, Kovács Sándor stb. tanárok, Lengyel Imre és több egyházi és főiskolai világi intőző urak, a kollegium előtt várakoztak a főiskola nevezetességei megtekintésére jövő miniszterre, akit számosan kísérték. Az anyakönyvtárban Géressy Kálmán kalauzolta. Szőnyi Pál, a két Révész, Hatvani István, Ercei Dániel és több jelesek arcképeit rögtön megismerte. Megmutatták neki a tógátus diákok névsorát, s abban az édes apja sajátkezű aláírását, aki Tatai András szénioróságában 1828-ban subscribált mint 16 éves ifju.

— Ez igazán kegyeletes pillanat. Nagyon köszönöm, mondotta Darányi s kijegyezte ez adatokat.

Mikor arra kérték, hogy írja be a nevét a vendégkönyvbe, amelynek első lapján Ó Felsőlegének a királynak a neve olvasható, többi lapjain pedig csupa excellenciás urak nevei vannak, — nem egyezett be ebbe a megkülönböztetésbe.

— Hová jutunk, ha még Debreczenben sincs demokraczia? és a régi vendég könyvbe írta be a nevét, ott ahol következett. Sietve nézte meg az oratoriumot, egy diák szobát, a dísztermet.

A kollegiumból egyenesen

a méntelepre

hajtattott, a hol Jülek százados és a tisztikar várt reá. Itt végig járta az istállókat, élénken megfigyelte még a lovak conduit listáit is, Majd 28 félvér, angol és arabs

mént vezettek el a miniszter előtt, a ki teljesen megvolt elégedve a látottakkal.

A Pallagon

Öt óra felé járt az idő, a mikor a hosszú kocsisor végig robogott a pallagi gazdaságba és földmives iskolába vezető uton. A minta gazdaságot Szücs Mihály és Czajlik István vezetése mellett szemlélte meg. Figyelmét itt is mindenre kiterjesztette s nem fukarkodott az elismerésben sem. Azonban a tantermek és tanulók lakószabáinak szűk és sötét volta neki is feltűnt. Nem lehetetlen, hogy ennek legközelebbi eredménye új iskola és internatus építése lesz, a mire igazán nagy szükség van.

Az elutazás.

Darányi Ignác és a vele lévő budapestiek az esti rendes személyvonattal utazott vissza. Az állomásnál elindulás előtt elragadtatással nyilatkozott a Debreczenben látottak felett s Komlóssy Arthur főjegyző és Király Gyula tanácsnok előtt kifejezést adott annak hogy látogatása olyan jól sikerült. Komlóssy Arithur még egyszer kikérte jóindulatát és támogatását városunk közigazgatási érdekei iránt s azután a közönség lelkes éljenze között szállott fel a miniszter a vonatra.

— **Országgyűlés.** Az ellenzék körében meglehetősen idegességet kelt annak a híre, hogy a kormánynak és a többségnek nincs szándékában továbbra is minden óvintézkedés nélkül elszenvednie az ellenzék szóarádatainak zavaros hullámain. Az obstruálók a folyosón izgatottan beszélgettek a bekövetkezendő helyzetről, odabenn a teremben Láng Lajos elnöklettel a czukoradó javaslat tárgyalását folytatták. Fáy István, majd Polónyi Géza voltak a szombati nap szónokai a javaslat ellen. Az utóbbi többek közt a hármasszövetség politikáját kárhóztatta, mint a mely a prémium rendszert előidézte, azután sokat az állítólagos előnyöket ismertette, a melyek az országra háramlanának, ha czukorkivite megszűnnek. Szünet után a Ház az előrehaladt idő miatt a mai ülés napirendjére kitűzött kérvények tárgyalását a jövő hét szombatjára halasztotta, mire Olay Lajos interpellált az egyesülési alapszabályainak megerősítése és a külföldi munkások alkalmazásának tárgyában. Ezzel az ülés véget ért.

— **A városok reformja.** Papp Tibor M.-Sziget r. t. város polgármestere, augusztus 23-dikára értekezletre hívta össze a rendezett tanácsú városok tisztviselőit. Az értekezletnek az a célja, hogy a városok rendezéséről szóló törvényjavaslat előadói tervezetét megbeszéljék, annak módosítására és megbeszélésére nézve véleményüket nyilvánítsák és azt illetékes helyen kifejezésre juttassák. A fölhívás szerint, melyet M.-Sziget város polgármestere a rendezett tanácsú városok polgármestereihez és tisztviselőihez kibocsátott, a törvényjavaslat a hozzáfűzött városoknak csak részben felel meg s ha egyes részei haladásnak mondhatók is, az a városi közigazgatás jelenlegi bajait orvoslás nélkül hagyja, sőt oly intézkedéseket is tartalmaz, melynek megvalósulása könnyen az ellenkező eredményt idézheti elő, mint a melyet attól várnak. A javaslatához köteleességük hozzájárulni azoknak is, a kik a városi közigazgatást vezetik, a kiknek tapasztalatai különösen gyakorlati tekintetben alkalmasak megvilágítani a javaslat egyes intézkedésének célszerűségét és értékét.

A közvilágítás.

— A jog- és pénzügyi bizottságból. —

Debreczen, július 19.

Szombat délután újra összeült a város a jog- és pénzügyi bizottsága, hogy a közvilágítás ügyét tárgyalja. Ezen a fontos ülésen Körner Adolf tanácsnok elnökölt és Ábrahám László t. főügyész, Szabó József főszámvevő, Stahl Géza főmérnök, Szilágyi Károly, Márk Endre, dr. Kemény Mór, Bechert Manó, Kerahoffer József, Zádor Lajos, Máthé Miklós, Márton Imre, dr. Bakonyi Samu, Torday Gábor biz. tagok és Szabó Kálmán vettek részt.

Az augsburgi légszuszgyárral megálapított szerződés tervezet előterjesztése után dr. Kemény Mór azt kérdezte, hogy miből merítették azt a meggyőződést, hogy e szerződésnél előnyösebb nem várható és micsoda előmunkákat szolgál alapul erre a kijelentésre?

Stahl Géza főmérnök: Beszereztettek a gáz- és a villamvilágításra vonatkozó különféle szerződések, amelyek a vegyes bizottság minden tagjának kiadattak. Hoszszas, szakszerű tanulmány és beható eszmecsere után a szerződések közül látható árak összeegyeztetésével mondta ki ez a bizottság, melynek tagjai a város főtisztviselőiből és a törvényhatóságon kívül álló szakemberekből állottak, hogy **legcélszerűbb a légszuszgyárral.** A villam ezidőszereint még nem teljesen megbízható és felle költéses, a cél, hogy a köz- és magánvilágítás olcsóbbá tétessék, villammal nem érhető el. A szerződések szerint Aradon 14½, Kassán 15, Kolozsvárott 14—18, Pozsonyban házi kezelés mellett 14 kr. Szegeden, ahol villammal kombinált gázvilágítás van, 12½ krt, (de hat havi fogyasztási kötelezettség mellett) fizetnek a fogyasztók. Nálunk a jelenlegi 18 kr. rögtön leszállana 14 krra és csakhamar 12 krra, úgy hogy a magánfogyasztók az összes városok között nálunk élveznek legjutányosabban a légszuszgyárral.

Elnök ezután a kérdést a következő sorrendben bocsátja vita alá:

1. Mi legyen a világítási erő: csupán légszuszgyár, villammal kombinált légszuszgyár vagy csupán villam?

2. Házilag kezeltessek-e a közvilágítás vagy adassék ki vállalkozónak?

3. Tűzessék ki nyilvános árlejtés vagy fogadtassék el az augsburgi légszuszgyárral kötött megegyezés?

Szilágyi Károly: Hogy 35 év múlva a berendezés ingyen a város tulajdonába megy át, az csak látszólagos előny, mert ki tudja hogy a technika rohamos haladása mit hoz ily hosszú idő alatt és vajon fog-e az egyáltalában kelleni a városnak? Reálisabb előny az árak olcsósága, de mert minimum van kikötve és a concurrentia ki van zárva, ez drága előny. Ez az ügylet 35 év alatt másfél millió forintot biztosít a vállalatnak. Indítványozza, hogy tekintet nélkül a világítási erőre nyilvános pályázat hirdettessek.

Dr. Bakonyi Samu már most képesnek érzi magát amellett állást foglalni, hogy csupán légszuszgyár legyen a világítási erő, mert olcsóbb és megbízhatóbb, mint az izzó fény. Tekintettel kell lenni a pénztár helyzetére és így városunk fényét emelni anyagi helyzetünk fontolóra vétele mellett csak a jövő vágya lehet. A villam még tökéletesítésre szorul. Indítványozza a kizárólagos légszuszgyárt.

Stahl Géza főmérnök arra figyelmeztet, hogy ha pályázatra bocsátják a világítást, akkor az augsburgi légszuszgyárral létrehozott megállapodás semmis. A pályá-

zat eredménye csak igazolhatná a vegyes bizottság munkálatának helyességét, ellenben veszélyeztetné azokat a már megteremtett előnyöket, amelyeket az augsburgi gyártól kizsoriganiok sikerült. Más, Debreczenel egyenrangú városok is ugyanezt a tárgyalási utat választották és az mindig a lehető legkedvezőbb volt.

Márk Endre: Olyan hatalmas vagyoni érdekről van itt szó, hogy a nyilvánosság éppen nem mellőzhető. Hogy más városok mint jártak el, azzal nem vagyunk tisztában. Ismételtlen kérdi világosan: **van-e több vállalkozó? megkérdezettek-e más vállalkozók vágy nem? Erre nem kapott világos választ.** — E helyett lát két szerződést: Pozsony és Szeged városokéit. Az előbbi házi kezelés mellett 77,000 forint bruttó hasznót tüntet fel az utolsó zárszámadásában, az utóbbi pedig nem ugyanazon vállalkozóval, de mással szerződött. Ezek a példák még nem szolgálhatnak döntő alapul. Egyoldaluan nem szabad eljárni. — **Nem teljesen megnyugtató, ha a város közönsége nem látja, hogy megpróbálták mindazt a módot, amivel ily vállalatot keresztülvinni lehet.** Azt gondolhatnák, hogy az ilyen egyoldalúság nálunk rendszer kezd lenni. Amellett azt látja, mintha szerzett volna a város a magán fogyasztók rovására a városi fogyasztásnak előnyöket. Több előnyt ohajt a magán fogyasztóknak. **Nem látja védve a jövőt, azért ő is a nyilvános pályázat mellett van, mely a szabad kezet a jövőben inkább biztosító feltételeket eredményezhet.**

Zádor Lajos hivatkozik külföldön személyes tapasztalataira és azokból meríti azt a meggyőződését, hogy a vegyes bizottság minden tekintetben kielégítő eredményt ért el az augsburgi légszuszgyárral, amelyért ez a bizottság köszönetet érdemel. — Csatlakozik Bakonyi indítványához.

A bizottság ezután Szilágyi Károly, Márk Endre, dr. Kemény Mór és Bechert Manó biz. tagok szavazatai ellenében kimondta, hogy

a világítási erő kizárólag légszuszgyár legyen;

a világítás vállalkozó által eszközöltessék;

a nyilvános pályázat mellőztessék és az augsburgi légszuszgyárral megálapított szerződés általánosságban a tárgyalás alapjául elfogadtassék.

A részletes tárgyalást ma délután folytatják.

NAPI HIREK.

— **Egyházkerületi főjegyző választás.**

A tiszántúli ev. ref. egyházkerület egyházi főjegyzőségére beadott szavazatokat ma bontották fel. A szavazás eredménytelen maradt, amennyiben abszolút többséget egyik jelölt sem kapott. Hétszáznál több szavazat érkezett. Ebből 351 esett Zsigmond Sándorra, 308 Dicsőfi Józsefere. A többi szavazat megoszlott Mitrovics Gyula, K. Tóth Kálmán, Széll Kálmán, Szabó János, Biky Károly, Gergely Károly, Tabajdy Lajos, Elek Lajos, dr. Bacsoni Lajos stb. között. E szerint az elnökség új szavazást rendel el.

— **Sziámi ajándékok a kollegiumnak.**

Csulalonkorn sziámi király ő Felsége azal kívánta viszonzni azt a szives vendég látást, melyben Magyarországon részesült, hogy sziámi betűkkel nyomtatott tudós könyvekből álló gyűjteményeket küldött ajándékba a magyarországi felsőbb iskoláknak. A miniszterelnökség utján a deb-

reczeni és m.-szigeti ref. jogakadémiák is kaptak egy-egy láda ilyen exotikus aján-dékot, mely a püspöki hivatalhoz tegnap-előtt érkezett meg.

— **Debreczenből — Moszkvába.** A jövő hó 19-én, Oroszország régi székvárosában, Moszkvában összeülő XII. nemzetközi orvosi kongresszus végrehajtó bizottsága ma tette közé a résztvevő tagok névsorát. E szerint Debreczenből a kongresszus rendes tagja lett dr. **Bruckner** Ernő, m. á. v. egészségügyi tanácsos, aki nejével együtt utazik Oroszországba, rendkívüli tagjai pedig **Tóth Béla** gyógyszerész és **Ferenczy Ferencz** kir. gazd. tanint. tanár. A megállapított névsor szerint 21 magyar hölgy fog a kongresszusi tagokkal Moszkvába érkezni, akiknek fogadására és szórakoztatására külön hölgybizottság alakult előkelő orosz nőkől.

— **Kinevezés.** A közoktatásügyi miniszter **Orelt** Lajost a debreczeni orsz. tanító árva-ház volt árvaatyját kinevezte a nagyszabedű állami elemi nép iskolához rendes tanítónak.

— **A debreczeni nyomdász-kongresszus.** A debreczeni nyomdász-egylet tegnap, vasárnap **Heller József** egyleti elnök vezetése alatt tartott rendkívüli közgyűlésében választotta meg kongresszusi képviselőjét **Török Ferencz** egyleti pénztárnok személyében, indítványainak előadójaul pedig **Horovitz** Zsigmond egyleti ellenőrt.

— **A debreczeni nagyvárad villamos vasut.** A debreczeni nagyvárad villamos vasut márczius hóban tartott közigazgatási bejárása alkalmából az eredetileg tervezett iránytól részben eltértek **Hosszu-Pályi**, **Nagy-Kereki**, **Nagy-Szántó**, **Kis-Szántó** községek felé irányították a vonalat. A miniszter erre a variáns-vonalra pótközigazgatási bejárást rendelt el július hó 28-ára s annak vezetésére **Vértessy Kálmán** miniszteri titkárt küldte ki. A tárgyalásra a következő érdekelt községek hívatnak meg: **Hosszu-Pályi**, **Pannaj**, **Kismarja**, **Nagy-Kereki**, **Nagy-Szántó**, **Kis-Szántó**, **Szent-János** és **Bihar-Püspöki**.

— **Mükedvelők színjátéka.** Zsufolásig megtelt a Margitfürdő gyönyörű díszterme a „Czigány“ tegnap esti előadására, amely a helybeli szegény- és gyermekmenház javára több lelkes iparos ifjú rendezte. **Nagy József** színtársulatának a derék tagja, vállalta el a befűtést és a rendezést. Örömmel ismerjük el, hogy nagyszerű eredményt ért el. A mükedvelő iparos ifjak és leányok mind meglepő értelmesen beszéltek, feztelenül, természetesen álltak jártak és egy szövegben mint karokban szépen, szabatosan énekeltek. Különösen a czigány **Ofélia Rózi** nehéz szerepét meghatóan játszotta **Menyhárt** Rózsika, aki igazán színpadra termett. Gyönyörűen ejti ki a magyar szót, keresetlen, természetes minden mozdulata és kifejező nagy szemeivel a szívhez tud szólni. Kiténtek **Kovács** József (Gyuri), **Menyhárt** Lajos (Kurta), **Kovács** Mihály (Zsiga), **Kovács** Margit (Rébél), **Tulnik** József (Ferke), és **Gyűgyvei** Piroska (Évi). A közönség pompásan mulatott az előadáson, melynek befejeztével tánczra kerekedtek és vígan folytatták reggelit.

— **Kirándulás a keleti Kárpátok közé.** A Magyarországi Kárpát-egyesület Keleti Kárpátok osztálya f. é. augusztus hó 8-án délelőtt 11 óra 30 perczkor tartja közgyűlését Nagybányán és arra, valamint az azzal összekötött kirándulásra az egyesület tagjait és barátait meghívja. — **Programm:** Vasárnap, augusztus hó 8-án, délelőtt 10 3 perczkor érkezés Nagybányára. 11 óra 30 perczkor közgyűlés a városháza tanács-

termében 1 óraker közösbéd. D. u. kisebb kirándulások. Este 7 óra 30 p. közösvacsora. Hétfőn, augusztus hó 9-én: Reggel 8 óraker indulás kocsin a „Fernezel“ völgybe. A „Kohók“ megtekintése és továbbmenet a „Fekete-patak“ völgybe, a hol közösbéd lesz. Délután 4 óraker visszamenet Felső-bányára s a vendégek elszállásolása. Este 8 óraker közös vacsora Felsőbányán. Kedden, augusztus hó 10-én: Reggel 5 óraker indulás a Fekete-hegyre (1243 m.), melyről gyönyörű szép a kilátás. A hegy megmászása 4 órai gyalogolást igényel és leszállás a Bódi tóhoz, a hol közösbéd. Azon vendégek, kik nem szándékoznak a Fekete hegyet megmászni, Felsőbányáról egyenesen a Bódi tóhoz mehetnek. Délután visszamenet Felsőbányára és este 8 óraker közösvacsora. — A hivatalos kirándulás ezzel véget ért. Azon vendégek számára, akik még tovább akarnak maradni szerdán, augusztus hó 11-én kirándulások rendeztetnek a Guttinra (1447 m.) és Rozsálja (1307 m.) A bányák is megtekinthetők, vagy pedig kisebb kirándulások tehetők Bájfalura, Kapnik-bányára stb. Egy ily kiránduláson való részvétel f. évi augusztus 9-én jelentendő be Felsőbányán. Bejelentés: Hogy az ellátás és elszállásolás végett szükséges előkészületeket meglehessen tenni és a kocsik idejében megrendelhetők legyenek, okvetlenül szükséges, hogy minden résztvevő, legkésőbb augusztus 2-ig bejelentse részvételét. Részvételi szelvény, melyen a bejelentés történhetik **Siegmeth Károly** m. á. v. üzletvezető helyettesnél és **Burger** Izsó mérnöknel kaphatók, kik ugy ezzel, mint a további felvilágosítással készséggel szolgálnak. A kiránduláson résztvevő hölgyek külön felsorolandók. A bejelentéssel együtt az ellátás és kocsiköltségek is beküldendők postautalvány útján a most nevezettek egyikéhez. — A kirándulás költségei 9 frtot tesznek ki. Ezen összegért a résztvevők következőkben részesülnek: Kocsimenetek, ebéd és vacsora Nagybányán augusztus 8-án (bor nélkül) 9-én ebéd Fekete patakon és vacsora Felsőbányán (szintén bor nélkül). Csomaghordó Fekete-hegyre és 10-én villásreggeli borral. Ebéd a Bódi tónál (bor nélkül), vacsora Felsőbányán (bor nélkül). A ki nemkíván kocsit annak csak 7 frtot kell küldenie az intézőséghez. Mérsékelt vasuti utazási díj: A magy. kir. államvasutak és a szatmár-n.-bányai vasut az ezen kiránduláson résztvevőket azon kedvezményben részesítik, hogy II. osztályu jeggyel I.-ső osztályban, III. osztályuval II. osztályban és fél II. osztályu jeggyel III. osztályban utazhatnak. A szükséges igazolványok a bejelentés és ellátási költségek beküldési után fognak szétosztatni.

— **Jeney József temetése.** Nagy részvét mellett foly. le tegnap délután a becsületben megöszült derék öreg unak **Jeney Józsefnek**, ez ev. ref. egyház volt pénztárnokának temetése. A péterfia-utcai halottas ház udvara zsufolásig meg megtelt előkelő közönséggel, melynek soraiban képviselve volt az ev. ref. lelkesi kar, a presbyterium, a városi tanács, a főiskolai tanárkar, az 1848—49-iki honvédegyelet, a függetlenségipárt stb. a hölgyközönség nagy számmal. Az udvarra kihelyezett koporsó körül a család tagjai, az özvegy, gyermekeik: **Miklós** és **Aranka**, **Kondor** **Kálmán** és egyetlen leány unokájuk **zokogtak**. **Dicsőfi** **József** lelkes megható imát mondott az elhunyt felett, aztán megindult a gyászmenet a **Kossuth-utcai** temetőbe, hol a megboldogultat örök nyugalomra helyezték.

— **Elveszett.** Tegnap délelőtt a **Kossuth-utczától** a **Kádas** utczáig terjedő uton egy 4 levelű, arannyal szegélyezett érszer elveszett. A megtaláló mivel az ékszer nem értékénél fogva, de mint emlék becses az elvesztő

előtt, sziveskedjék a Debreczeni Hirlap szerkesztőségébe beszoalgtatni, hol illő jutalomban részélül.

x **Gyógyszerész** gyakornoknak 6 gymnasiumot végzett fiatal ember felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Belviz szabályozás és a Hortobágy öntözése.*)

III.

Öntözési berendezések.

b) A tápláló csatornák.

Az öntöző csatornák által az öntözési dűlőkhöz vezetett és kellő magasságra felduzzasztott viznek az öntözésre berendezett kisebb területekre, öntözési parcellákra való szállítása és azokon az elárasztás közvetlen eszközésére a **tápláló csatornák** lennének hivatva.

Mindenik tápláló csatorna közvetlen az öntözőkből indulván ki, kitorolásuknál az öntözés tartalma alatt vízzel való ellátásukra és az öntözés befejeztével elárasztásukra szolid szerkezetű beton eső zsilipek tervezettek. — Irányuk, hosszúságuk, egymástól távolságuk és így számukat is az általuk határolt öntözési parcellák kiterjedése határozta meg. — Mert megszabott aránylag csekély öntöző vízzel rendelkezvén, tulságos nagy parcellák elárasztása huzamosabb időt venne igénybe, mely alatt különösen a forró nyáron, a kemény, víz át nem boesató hortobágyi szik vegyületi agyag talajon, a vékony rétegben veszteglő víz teljesen felmelegedne, és az amugy is csak pár centiméternyi humus rétegen tengelő növényzetet csakhamar tönkre tenné, arra kell tehát törekedni, hogy mindenik parcella elárasztása legfeljebb más fél nap alatt befejezhető és egy vagy másfél napig tartó nedvesítés után legkésőbb az 5-ik napon azokról a víz teljesen levezethető legyen. — Már említve volt hogy 1000 kat. hold terület elárasztása 34 és 1/4 órát, tehát másfél napot vesz igénybe, miért is ahol csak a területek kiterjedése és alakja azt megedte az **öntözési parcellák** 1000, illetőleg 1000 holdhoz közelítő kiterjedésben állapítottak meg. Az átnézetű térképen feltüntetett kisebb parcellákat nagyobb szélességgel és ugy nagyobb kiterjedésben is fellehetet volna venni de szélességük növelése mellett a tápláló csatornákat kellett volna egymástól nagyobb távolságba helyezni, a mi az elárasztás gyors keresztül vitelét felette megnehezítette volna. — A tápláló csatornák irányát így az öntözési parcellák alakját és kiterjedését sok helyt a terület alakja; egyes utba eső emelkedések, laposok elkerülése is befolyásolván, a **47 öntözési parcella mellett összesen 40 tápláló csatorna tervezetett.**

Egyforma méretekkel tervezett szelvényeik kiszámításával figyelembe véve azt is, hogy a legelő jószág a csatornán könnyen, — nagyszámu költséges hidak alkalmazása nélkül juthasson át egyik parcelláról a másikra. — E célból a tápláló csatornák kisebb, az általános terep szín alatt 1.00 m. lecsés, nagyobb 5.10 m. — A csekélyebb esésű oldal lejtők és nagyobb fenékszélesség mellett teljesen kiüríthető csatornák fűvel is benőhetvén, legeltetésre alkalmassá és így gazdaságilag használhatókká válnak.

Az elárasztás közvetlen eszközésére a tápláló csatornák töltéseibe számos kisebb ugynevezett árasztó zsilipek tervezettek, — melyek felnyitásával az öntöző víz közvetlenül a futó gátak által kisebb részekre osztott öntözési parcellákra ömölhet. Miután a tervezet 217 db. árasztó

*) Előző közleményünk megjelent 17-én, a D. E. 166. számában.

zsilip zárásának nem kell tökéletesnek lenni, szerkezetük primitívebb is lehet. Tölgyfa anyagjuk a város erdejéből is beszerezhető, szerkezeti részeik schablon szerint ott helyben is elkészíthetők lesznek.

Az egyes parcellák elárasztásának befejezése után, a tápláló csatornák a felhasznált víz lecsapolására is felhasználhatók lesznek. — Miért is valamennyi tápláló csatorna közvetve, vagy közvetlenül lecsapolóval össze van kötve. Hogy azonban az öntöző víz a lecsapolóba idő előtt le ne futhasson, mindenik tápláló végén lecsapoló zsilip is tervezetett.

c) A felfogó és futógatok.

Az öntözési parcellákra kibocsátott viznek, a lecsapolókba való időelőtti lefutását a lecsapolók mentén tervezett felfogó gátak akadályozzák meg. — Ezek a külön tervezett lecsapolóknál az azokból kikerült földanyagnak egyszerűen töltés alakjában való elplanirozása által lesznek létesíthetők. A lecsapolásra nagy mértékben felhasználni, ezélt Hortobágy csatorna, továbbá az Árkus éri lecsapoló mentén azonban külön nyitandó anyag gödrökből lennének létesítve, miután a medrékből kikerült földnek a partra kiszállítására és ott töltés alakjában felépítése a jelentékeny szállítási távolság miatt nagyobb költséget igényelne.

E gátak az öntöző víz felfogásán kívül, közlekedésre is felhasználhatók lesznek, miért is 300 m. korona szélesség és 1:2-hezi oldal rézsűkkel tervezetnek.

Az öntözési parcellák nagyobb magasság különbségeinek kiegyenlítésére és azzal az öntöző víz szükséglet kevesbítésére a vízszintes réteg vonalak mentén tervezett futógatok lennének hivatva. — A futógatok a magasabban fekvő területeken a víz egyenletes szétterülését biztosítják, azokról a mélyebb területekre a víz lefutását megakadályozzák, a magasabban fekvő területek elárasztása után a bennök elhelyezett zsilip ládák segítségével a vízszolgáltatást a tápláló csatornákkal közvetlen összefüggésben nem levő mélyebb területekre közvetítik és ez által az öntöző víz teljes. — számos helyen, másodszori kihasználását is elősegítik.

A futógatok a szerint, a mint különböző terep magasságokat különítenek el, különböző magasságú vízréteget tartanak fel és így különböző magasságúak lesznek.

Előállításuk egyszerű földhányás és elplanirozási munkát igényel még pedig a szükség szerint mindkét oldalról, rendszerint azonban az öntöző vízvezetése ezéltől a magasabb oldal felől a legelő jószág akadálytalan járás-kelésnek biztosítása végett széles felület és esekély mélység mellett létesítendő árkokból lesznek előállíthatók.

Az öntöző viznek a magasabban fekvő területekről a mélyebb területekre való átvezetése és a víz tökéletes lecsapolása végett a futó és felfogó gátak legmélyebb pontjain zsilip ládák alkalmaztatnak. Ezen összesen 225 drb. zsilip láda szerkezete még az árasztó zsilipek szerkezeténél is egyszerűbb lehet. Tölgyfa anyagjuk szintén a város erdejéből könnyen beszerezhető lesz.

d) Lecsapoló csatornák.

Az egyes parcellák elárasztásának és kellő nedvesítésének befejezése után a felhasznált öntöző víz elvezetésére, továbbá az öntöző és tápláló csatornák teljes kiürítésére, a lecsapoló csatornák tervezettek.

Költségkímélés és az öntöző területeknek a tervezetnél is nagyobb eldarabolását kerülve, a lehetőségig kevés külön lecsapoló csatorna tervezetett, és a felhasznált vizek elvezetése, a hol az kívihető volt, mindenütt az öntöző és tápláló csatornák felhasználásával oldatott meg.

Mely ezéltől úgy az öntöző mint a tápláló csatornák közvetve, vagy közvetlenül a lecsapolóba torkollanak, levezetvén azokba előbb a hozzájuk tartozó dülök, illetőleg parcellák öntözésének befejezése után a bennök maradt, majd a parcellákról beléjük visszahuzódó felhasznált vizet.

Az összes víz végleges befogadása és levezetésére a hortobágyi főgyűjtő csatorna szolgál, így annak a karácsonyfoktól a Sáros ér torkolatáig terjedő szakassza főbefogadónak tekinthető.

A szükség szerint lecsapolókká is átváltozó öntöző és tápláló csatornákon kívül külön tervezett lecsapoló csatornák:

- 1) Az Árkus éri csatorna.
- 2) Az Ujváros-debreczeni határmentén az Elepen keresztül a Hortobágyig tervezett lecsapoló.

A felsoroltakon kívül azon táplálók kiürítésére, melyek nem közvetlenül a Hortobágyba, vagy említett az lecsapolókba torkollanak több kisebb, két táplálót egymással, vagy a táplálót a lecsapolóval összekötő lecsapoló csatornák is tervezettek, melyekkel együtt egy teljesen befejezett egészét képező lecsapoló rendszer képezetvén, — a felhasznált öntöző víz és légköri különösen a nyári zápor esőkből származó csapadékok gyors levezetése biztosítva és az öntözött területek elmoesárolásának eshetősége kiárva van

e) Az öntözés művelete.

Bár az eddigi ismertetésben az öntözés kivitele is némiképp kivihető volt, mind a mellett ezélszerű lesz azt egy példával felvilágosítva, részletesen is megismertetni.

Tegyük fel például, hogy az öntözés sora a Hortobágy jobb partján a vasut vonal alatt a Hortobágy és Kösely, illetőleg a Szeghatár-Sáros éri öntöző közötti dülő első parcellájára került. — Ugy az alkalmas vizállásoknál szabadon, vagy a Tisza apadásával arányosan működésbe hozandó géperővel beemelt viz az élővíz csatorna által a Szeghatárig és onnan Szeghatár-Sáros éri öntöző nyitva tartott osztó zsilipjén, az öntöző csatorna által levezetetik. — Az öntöző 16,000 szelvényénél tervezett zsilip lezárása által a víz Adria felett 89:50 m. magasra felduzzasztván, a dülő legfelső parcelláját határoló két tápláló csatorna zsilipei felnyitattak és a táplálók megtöltetnek. — Ennek megtörténtével a táplálók töltéseibe épített és a parcella felé néző árasztó zsilipeken kiömlő víz a vele közvetlen összeköttetésben levő területeket elárasztja és ugyanakkor a zsilip ládák felnyitásával, a futó töltések által elkülönített mélyebb fekvésű területek is megtöltetnek, amivel a parcella elárasztása befejezést nyer. — Most az itteni összes zsilipek és zsilip ládák lezártnak és az öntözés sora ugyanazon eljárással a második parcellára kerül; — ennek befejeztével a harmadikra és így tovább. —

A harmadik vagy negyedik parcella elárasztásának megkezdésével, a már kellő nedvesítésben részesített első parcella lecsapolását is meglehet kezdeni. E művelet ezéltől a két felső tápláló eddig zárva tartott lecsapoló zsilipjei nyitandók fel, mi által a táplálók és azokkal együtt a parcella felé néző árasztó és a parcella futó gátjaiba helyezett zsilip ládák felnyitásával, a parcelláról is a víz a legközelebbi lecsapolóba, — ez esetben közvetlenül a Hortobágyba leboesátható. —

Az első parcella lecsapolása után a 2-dik, azután a 3-dik lecsapolására és így tovább, kerül a sor. — Az árasztás a lecsapolást a nagyobb parcelláknál 2—3— a kisebb parcelláknál, az elárasztással eltöltött idő szerint, 3—5 parcellával előzheti meg.

Mind a két művelet folytonos megszakítás nélküli végrehajtást és felügyeletet igényel, miért is e ezéltől a csatornák és berendezések egyébként is szükséges fentartás és kezelésre két állandóan alkalmazott felügyelő és 15 csatorna-őr lesz alkalmazandó. — Az örök száma az öntözési idő alatt még legalább 15 segédmunkással szaporítandó, — így 30 munkással az elárasztás és lecsapolás körüli teendők előreláthatólag fenakadás nélkül elláthatók lesznek.

Az élővíz csatorna 10, azonkívül a Debreczen-Nagy-Iváni országút és az öntöző csatornák keresztezésénél 3 darab vasgerenda tartós, — a esekélyebb közlekedési utak és csatornák keresztezésénél 6 darab tölgyfa hid azonkívül 60 darab gyalog hid tervezetnek. — A mezeiutak áthelyezése a csatornák töltéseire könnyen végrehajtható lesz, így arra tervezet nem is készült.

Az öntöző és lecsapoló csatornák a hortobágyi vasut vonalat több helyen keresztezve, a szükséges új átvezetéseket az öntözők vizének felduzzasztása miatt a vasuti pályaszin emelési, valamint a felügyelő és őrházak költségei, a költségvetésben felszámítottak.

(Vége köv.)

Mulatság.

* Hangverseny és táncestély Szoboszlón.

Fényes sikerült nyári mulatságot rendezett tegnap a helybeli fiatalság, amelynek fővonzó erejét az érdekesen összeállított hangverseny, műsor és felolvasások képezték. Szívós Géza városi főjegyző tartott bevezetésül egy rendkívül szellemes és kitűnően sikerült felolvasást, mely a közönség tetszését minden tekintetben megnyerte. Zajos tapsok jutalmazták érte. Trocsányi Béla meglepően ügyes czimbalom játéka után Szabó Antal hittanhangzó szavalta el kitűnő előadással Poé Edgár: A holló cz. költeményét. Mindkét szereplőt zajosan megtapsolta a közönség, úgy hogy Trocsányi-nak még néhány magyar dalt ismételni is kellett. A műsor egy kiemelkedő pontját képezte Fehér Gábor lapszerkesztő, árvaszéki ülnök kiváló izléssel előadott két szép magyar népdala. A férfiasan szép és üde hang, — melyet különben a szoboszlói közönség már régóta előnyösen ismer, — a közönség lelkesült tetszését ezuttal is kivívta s ráadásul még a Seckingeni trombitásból kellett egy áriát Fehér urnak elénekelnie, a mely hasonlatosan az előbbihez tetszéssel fogadtatott. Zsigmond Elek szigorló orvos Gabányinak a Föld és népei cz. mologjával vidámitotta föl a hallgatóságot, s végül egy a helybeli fiatalságból alakult kvartett fejezte be a műsor utolsó részét, mely után tánczra perdült a közönség. Reggeli öt óra volt, mikor az utolsó táncz véget ért.

Jelen voltak: asszonyok: Szívós Gézáné, Hetey Ignáczné, özv. Gyügyeiné (Debreczen), özv. Tury Jakabné, Dr. Hetényi Lipótné, Péntáros Istvánné, Dr. Rázsó Gyuláné (Jászberény), Sággy Ferenczné, Fehér Gáborné, Kerekes Kálmánné, Juhász Jenőné és nővére, Rác Gáborné, Striss Sándorné, özv. Rác Mihályné, Pollacsek Sámuelné, Soós

Jánosné, Kiss Károlyné, Székely Imréné.
Leányok: Zsigmond Teréz és Róza, Baróthy
Erzsike, Rácz Krisztina, Süle Ilonka, Hübner
Margit, Striss Ilonka, Pollacsek Gizella, Soós
Zsófia, Kiss Zsófia és Székely Erzsike.

Fiat justitia*) . . .

A jóerkölcsök őrzése a régi Hajduságon.

Írta: Komáromy András dr.

(Folytatás)

Szegény Sarkadi Istvánnak csak az volt a vétké, hogy megesezt a szive Bakos András s nem türhetvén, hogy az ablaka alatt megvegye az Isten hidege bebecsátotta a házba és patyolattal betakargatván, ölegette, csókolgatta... Esküdzhetett aztán menyre-földre, hogy *ártatlan* maradt, nem adtak hitelt szavának s könnyelmű fejére lesújtott a *debreczeni hóhér pallosa*.

Mert tudni kell, hogy hajdu uraiméknak nem volt külön konvenziós hóhérjuk, ámbátor megengedheték volna maguknak ezt a kis fényűzést, hanem mikor szükség volt rá, kölesön kérték a debreczeni tanácstól a *mestert*. Eleinte örömet oda adták, *hadd foggyék a hajdu*, gondolták a czivisek, *egy sem bírnk megfézni velök*, de utoljára megsokalták a dolgot, mert ő kigyelmének, kiváltképpen *Böszörményben* annyi munkája akadt, hogy harmadmagával sem győzte volna. Ennek az lett a következtése, hogy mialatt a hóhér a Hajduságon farsangolt, odahaza, az igazi tősgyökerez debreczeni czivist, akinek a *Basahalmokon* belül vágták el a köldökét, az a veszedelem fenyegette, hogy a nemes tanács világ csufjára, nemzetiségének örökös szégyenére valami jött ment idegen hóhérral ütteti le a fejét.

Amennyire üldözték a parázna személyeket, ép oly becsületben tartották a tiszta életű jámbor asszonyokat, s a magistratus gyakran még a házastársak belső ügyeibe is beavatkozott, pártját fogta a méltatlanul bántalmazott nőnek és nem türte, hogy a gazda kénye kedve szerint zsarnokoskodják a maga házanépén.

Egy *Moricz Ferencz* nevezetű böszörményi ember feleségét szörnyen szidalmazván, nemzetiségét, születését, eredeti vallását is illetlenül hánytorgatván, 30 kemény pálcaütéssel büntettetett.

A dorogi *Sotyák Simon* igen dühös vérszomjas ember vala s ha megharagudott, feleségét agyba-főbe verte s a szerencsétlen utoljára is az ura keze miatt halt meg. A *dorogi* nemes tanács megvizsgálván az ügyet, 1716-ban a következő ítéletet hozta:

„Mihogy Sotyák Simon maga nyelvvel megvallotta, hogy hites feleségét verte, kinzotta, fágolta tetejétől fogva talpáig, még az idegeneknél és kívül való nemzetiségeknél is hallatlan mocskolással, testében való irtóztató sértegetésekkel annyira elsebesítette, hogy halála is abból következett légyen, azért oly czégeres, tetemes, nyilvánvaló könyörületlen cselekedeteiért maga vérén történt gyilkosságáért . . . hóhér hozattatván megkínóztassék, lófarkán kivittessék és annak utána feje vétessék.”

A tanácsbeli személyeknek az egész Hajduságon nagy becsületük vala s a magistratus mindenütt különös gonddal őrizte a maga tekintélyét és méltóságát. A felfuvalkodott, vakmerő ember, aki a tanács ellen *helytelenül* szólott, csak pénzbírságra ítéltetett s megkövette az eklézsiát, de aki tettlegességre vetemedett, azt már olyan szigoruan büntették, hogy holta napjáig arrul koldulhatott.

*) A különösen szerkesztett Magyar Hirlap július 15-diki számából vesszük át ezeket az érdekes történeti visszaemlékezéseket.

Asztalos György böszörményi lakos a városnak egy becsületes tisztviselője ellen kezét fölemelvén, süvegét földhöz verte s üstökébe kapott. Deliberatum est: Hatalmas mocskoló cselekedetiért fél kezén maradjon.

A *dorogiai* egy *Ujjas János* nevezetű embert, aki a nemes tanácsot hamisolta, hunczutolta, ördöggel ragadtatta, arra ítélték, hogy minden esküdt személynek 100 magyar forintot fizessen, ha pedig annyi értéke nem volna: *hóhér vágja ki a nyelvét*. Nyilván ugy gondolkodtak, hogy száz ropogós bankó bizony nem megvetendő dolog s a delikvens később is rászolgálhat még arra, hogy néma embert csináljanak belőle.

Meglepő, hogy mikor a boszorkányokat országszerte vad lelkesedéssel üldözték s a törvény a legképtelenebb vádaknak hitelt adva, csoportosan hurezolta maglyára a szerencsétleneket, akkor a hajduvárosok jegyzőkönyveiben nagy számmal előforduló bűnesetek között alig akad egy-két boszorkány-pör . . . De igenis megtörtént, hogy a bűbájossággal, babonassággal és *boszorkánysághoz hasonló cselekedetekkel* vádolt személyeket a magistratus egyszerűen felmentette, ártatlannak nyilvánította, ami pedig szinte példátlan dolog ebben a korban. Így aztán nem esodálkozhatunk rajta, hogy a rettegett boszorkányok a Hajduságon rövid idő alatt jámbor kuruzslókká, javasasszonyokká degradálódtak, amilyen volt többek közt böszörményi Nagy Erzsébet aki, mivelhogy egy betegre *ráolvasott* s ekképp a *varázsolásnak legvastagabb és tilalmasabb nemét követte el*; 20 kemény korbácsütések elszívására ítéltetett.

Hanem hát persze ez már József császár alatt történt, aki a büntető igazságszolgáltatás kezébe pallos helyet mogyorófa-pálczát és korbácsot adott, s aki nemcsak hogy száz halált érdemlő gonosztévőknél osztogatott bőven kegyelmet, hanem, Uram bocsásd! még a parasztot is éppen olyan isten teremtésének tartotta, mint más ember fiát. Hej, sok keserves könnyet letöröl, sok ügyefogyottat, özvegyet és árvát megvigasztalt ez a *felsőleges nemet*, ez a *„kalapos király”*, aki a magyar alkotmányt semmibe se vette.

(Vége köv.)

Vegyes.

A magyar nyelv.

Nincs szebb nyelv a magyar nyelvénél,
Lágyan csendül hangja,
Mint a messze rónaságon
A puszták harangja.
Álmodó madárnak
Édes sóhajtása,
Rengő rózsaleveleknek
Szélid suttogása.
Büvös bájos a magyar szó,
Szépen szóló muzsikaszó.

Nincs szebb nyelv a magyar nyelvénél
Büszkék legyünk rája
Főlharsan, mint a viharnek
Zugó harsonája
Zeng a bérczek ormán
Felhőkkel beszélve,
Főnséges nagy uralmában
Főlkiált az égre.
Könnyet szór a csillagokra,
Keservünket panaszolja.

Nincs szebb nyelv a magyar nyelvénél
Cseng szabadon bátran,
Mint a hősnék kardja csattan
Villámló csatákban
Ezredévek öre,
Szabadság védője,

Benne van a magyar nemzet
Multja és jövője.
Cseugj te szép kard lánglővelve
Ős apáink drága nyelve!

Pósa Lajos.

(Müparfüm.) Az illatszerek szülőföldről rég idők óta fogva a Riviera. A statisztikák azt mutatják, hogy a Rivierán évenként huszezer kiló narancsvirágot és tizenötezer kiló rózsát használnak fel azoknak az éterikus olajoknak a gyártására, amelyekből aztán a parfüm készül. Ez az óriás mennyiségű virág körülbelül három milliót hoz évente a virágtermelőknek, akiknek azonban nem sokáig tart a dicsőségük, ha az újabb találmányu „müparfüm” bevalik. Már a genfi kiállításon nagy fel-tűnést keltett tavaly Ghuit genfi vegyész találmánya, a müibolyaparfüm. Minden növényi alkatrész nélkül, tisztán vegyi folyamat útján olyan illatszert állított elő, a melyet nagyon nehezen lehetett megkülönböztetni a virágból készülttől. Legújabbban liliomgyökérből készítettek ibolya-illatu parfümöt. Hírzel német professzor ezekkel a müillatszerekkel foglalkozva, arról panaszkodik, hogy az ember szaglását éppen úgy elrontja a vegyi uton készült illatszert, mint a hallását a rossz muzsika. A megokolással azonban adós marad a jó professzor.

(Kétféle értelmezés.) „Képzeld kisasszony, barátom azt mondotta, hogy halálosan szerelmes önbe.” — „Micsoda örület!” — „Ugyan-azt mondottam én is neki!” — „Uram! . . .”

(A völegény csokra) *Szolga*: A főhadnagy ur tisztelettel küldi ezt a csokrot. A virágot ő maga szedte az erdőben. — *Meny-asszony*: Milyen poétikus! Mennyi idejébe kerülhetett! *Szolga*: Igen kisasszony, csaknem három órát töltöttem a szedegetéssel.

(Egyről-másról.) Velence város tanácsa elhatározta, hogy ünnepies közgyűlésen óvicziót rendez a nagy tragika tiszteletére, aki a külföldön oly becsületet szerzett az olasz művészetnek. Dusének ugyanis Velence a szülővárosa. — Willam manchesteri herceg eljegyezte Ogden Golet, nem-yorki többszörös milliomos lányát. A herceg még csak husz éves. — Svájcban, Altstättenben az adókető bizottság sok jóakarattal bírálta az adófizető polgárok adóképeségét és ahol csak lehetett, szállította az adókat. Mikor a bizottság a művét befejezte, akkor vette csak észre, hogy ez az adóketés 40 ezer koronával kevesebbet tesz ki, mint a tavalyi összeg. E perczen előállott egy polgár és kijelentette, hogy ő ezt a különbözetet a maga zsebéből hajlandó megtéríteni. Igazi fehér holló a mai utilitárius világban. — Herve, kanadai gazdag műkereskedő, hetven éves kora és családos állapota daczára bűnös szerelmi viszonyt folytatott egy elváltan élő fiatal menyekével. A menyecske végre ráunt és elhagyta. A szerelmes aggyastán nem tudta túlélni kedvese hűtlenségét s egy alkalmas pillanatban a hűtlen asszonyt leterítette, azután pedig önmagát is agyonlőtte.

Közgazdaság.

* *Terjed a sertésvész*. A sertések e pusztító nyavalyája újra kiterjedőben van s ide s tova az egész vidék inficzáva lesz a ragályos állat-kórtól. Legújában Berettyó-Ujfaluban lépett fel a sertésvész nagyszámban, minélfogva a község határa zár alá helyeztetett.

Kiadó és laptulajdonos:
„Csokonai” nyomda és kiadó részvénytársaság.
Felelős szerkesztő: Zoltai Lajos.

